

Odkryj początki Polski w swojej okolicy

SZLAKIEM TAJEMNICZYCH GRODZISK

Wycieczka autokarowo – piesza

Spotkanie z przewodnikiem o godz. 8:30 w Przemyślu.

- ◆ Przejazd obszarem tzw. Bramy Przemyskiej na Kalwarię Paclawską.
- ◆ Zapoznanie się z historią powstania Kalwarii Paclawskiej jako założenia obronnego.
- ◆ Krótkie zwiedzanie sanktuarium kalwaryjskiego, dawnej zabudowy drewnianej oraz pozostałości obwałowań ziemnych.
- ◆ Punkt widokowy na dolinę rzeki Wiar i omówienie miejsc położenia dawnych grodzisk.
- ◆ Przejście piesze na grodzisko „Magdalenka”. Zapoznanie się z pozostałościami wałów ziemnych grodziska i jego części. Poszukiwanie skarbu początków Państwa Polskiego połączone z zabawą terenową. Powrót na Kalwarię Paclawską.
- ◆ Przejazd do Nowych Sądów i zwiedzanie miejsca po dawnym grodzisku wraz z murowaną cerkwią św. Jerzego.

Czas zwiedzania: ok. 6-7 godz.

Przejście piesze na dystansie ok. 2,5 km. Przydatne będzie obuwie turystyczne i odpowiedni ubiór dopasowany do warunków pogodowych.

WYCIECZKĘ DOFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW MUZEUM HISTORII POLSKI W WARSZAWIE W RAMACH PROGRAMU „PATRIOTYZM JUTRA”

Pozostałości dawnych grodzisk w okolicach Przemyśla są ważnym reliktem działalności ludzkiej sprzed ponad tysiąca lat temu. Ich istnienie świadczy o wczesnym, średniowiecznym osadnictwie tych terenów, które miało charakter obronny. Jednak ciągle nie można dokładnie wyjaśnić czasu powstania grodów oraz ich przynależności. Zaczęły się one pojawiać gdy społeczeństwa słowiańskie różnicowały się wewnątrz, tworząc plemiona o określonym terytorium. Zapewne rozmieszczenie położenia grodów i budowa punktów obronnych były odpowiednio planowane. Często budowano je w miejscach nadających się do kontroli dostępu do obszarów zasiedlonych. Gdy powstawały pierwsze państwa słowiańskie, liczba grodów zmniejszyła się na rzecz ośrodków głównych w formie wieloczłonowych zespołów osadniczych. Składały się one z grodu właściwego, będącego siedzibą panującego oraz z jednego lub więcej obwarowanych podgrodzi, które miały m.in. funkcje rzemieślnicze.

Grodziska położone nad doliną Wiaru miały najprawdopodobniej charakter obronny dla miejscowej ludności, ponieważ ulokowane zostały na wzgórzach, w terenie leśnym i w pewnym ukryciu przed wrogiem. Istnieje koncepcja, że grody te mogły być elementem systemu obronnego Lędzian przed koczownikami ze wschodu. Znajdujący się tu próg Karpat sprzyjał stworzeniu linii obronnej, która broniła Bramę Przemyską. Tą linię obronną mogli wzmocnić w późniejszym czasie pierwsi Piastowie po objęciu tych terenów swoim panowaniem.

W miejscu gdzie Wiar wypływa z Karpat, po jego południowej stronie znajdują się dwa grodziska położone bardzo blisko siebie: grodzisko w Nowosiólkach Dydyńskich oraz niżej położone w Nowych Sadach.

Grodzisko w Nowosiólkach obejmuje obszar wzgórza z kulminacją 392 m n.p.m. o stromych stokach (150 m wysokości względne) oraz przylegający od zachodu fragment płaskiej przełęczy (podgrodzie). Wzgórze znane jest z powodu stojącej tam drewnianej kaplicy św. Marii Magdaleny, stąd potocznie wzgórze nazywa się Magdalenką. Ze szczytu była dobra łączność wzrokowa ze szczytem grodziska Aksmanice. Teren grodu tworzą trzy płaskie platformy bronione wałami. Wał główny grodu ma 450 m długości i nie zamyka całego obszaru grodu, ponieważ od północnego - wschodu znajduje się urwisko. Na przedpolu wału głównego biegnie wał pomocniczy. Podgrodzie również bronione było wałem, zbudowanym na długości 240 m, od strony najłatwiejszej drogi na kulminację grodu. Wały nie posiadały konstrukcji drewnianej, były to nasypy ziemne umocnione prawdopodobnie częstokołem. Na wielu odcinkach wałom towarzyszyła fosa. Do grodu dochodziła droga od północy usytuowana na specjalnym nasypie. Powierzchnia grodu właściwego osiąga 1,6 ha, a łączna długość wałów ponad 1 km. Podobieństwa w materiale ceramicznym i analogie w charakterze umocnień pozwalają z dużym prawdopodobieństwem przyjąć, że zbudowało go ta sama ręka co grody o pewnej chronologii, jak Przemyśl czy Aksmanice.

Grodzisko w Nowych Sadach położone jest w środku wsi, dawniej nosiła ona nazwę Hujsko. Znajduje się na wysokiej terasie Wiaru (260 m n.p.m.), 10 metrów ponad zabudowaniami wsi. Obecnie na terenie dawnego grodziska znajduje się cmentarz przycerkiewny i cerkiew św. Jerzego Męczennika pochodząca z XVII wieku, a przebudowana po 1836 roku. Obronność grodziska zapewniały strome skarpy, które u góry wzmocnione były częstokołem. Natomiast od południa wybudowano wał obronny o konstrukcji ziemno-drewnianej, odnaleziono tu ślady po drewnianych, wypalonych żerdziach. Grodzisko w Nowych Sadach było znacznie mniejsze od sąsiednich, powierzchnia wewnętrzna wynosi 0,4 ha. Wjazd do grodu znajdował się od strony południowej. Na podstawie odnalezionych tu fragmentów naczyń glinianych grodzisko może być datowane na IX-XI wiek. W jego bezpośredniej bliskości znajdowały się wychodnie warstw solonośnych oraz źródła solne. Funkcją grodziska mogła być obrona tych źródeł.